

Bài học Ba Lan cho giáo hội Thiên Chúa giáo Việt Nam

Kính tặng tgm Ngô Quang Kiệt

Ba Lan (Poland) là một nước đa số dân theo Thiên Chúa giáo. Giáo hoàng John Paul II khi trở về Ba Lan đã nhận được, “Chẳng lẽ chúng ta không có quy định gì trong thời đại chúng ta, Ba Lan đã trở thành một mảnh đất có một trách nhiệm đặc biệt để làm một nhân chứng?” (Trích “Giáo hoàng John Paul II và lịch sử bí che đậy trong thời đại chúng ta”, Carl Bernstein và Marco Politi, trang 17. Nxb Công an nhân dân.)

Những biến cố chính trị làm thay đổi diện mạo thế giới và tôn giáo xảy ra tại Ba Lan gợi ý cho mọi người hai thông điệp chính yếu:

- Thông điệp thế nhứt thể ra rằng có một chủ thể vượt trội của những giá trị tôn giáo và tinh thần nhân bản (human spirit) trên ý thức hệ cộng sản. Ý thức hệ cộng sản xem ra đã lụi bại, đã mất mát. Vì thế khi đổ vỡ hệ ngai đã làm gì để chế độ cộng sản ở Ba Lan sụp đổ, Giáo Hoàng John Paul II đã nhận xét về tình hình và cảnh thế, “Tôi không tin nên đi u này. Một cái cây đã mất, tôi lay mạnh là nó đổ.” (Trích “Một quan điểm về Giáo hội và chính trị”, Nguyễn Tấn Hùng. Nguoitinhuu.com/chiaselinh/churchPolitictm)

Và chế độ cộng sản đã sụp đổ mà không cần một viên đạn tại Ba Lan, Liên Xô (Soviet Union), Hungary, Tiệp Khắc (Czechoslovakia cũ), Đông Đức (German Democratic Republic). Đó là một sự sụp đổ đầy chuyển ngoặt để đoán cảnh mai sau.

Người Việt Nam phải tin chắc rằng đi u gì đã xảy ra cho chế độ này khi sụp đổ thì sẽ phải dành cho nó ở Việt Nam một khoảng sân không khác.

Số phận của đất nước khoát cảnh dân chúng Ba Lan khi đón tiếp vị giáo hoàng nói lên đi u này, “We want God.” Chúng tôi muốn có Chúa. Có nghĩa là họ không chấp nhận chế độ cộng sản nữa.

Chẳng may chế độ thời đó nói trên vẫn tồn tại.

Số phận người dân Ba Lan có thể khờ ngớ ngẩn như thế vì họ có đức tin những nhân vật tiêu biểu cho tinh thần nhân bản, tinh thần đạo giáo. Đó là những Hông y Wyszynsky, Giáo hoàng John Paul II và linh mục Jerzy Popieluszko.

Thiên Chúa giáo Việt Nam càng ngày càng lên theo với những con người như Trầm Nhạ Khuê, Nguyễn Kim Điền và một đây Ngô Quang Kiệt, Nguyễn Văn Lý, Phan Văn Lợi.

Đó là tin mừng của một giáo hội lên đường theo tinh thần của các tông đồ xưa: Hãy ra khỏi. (Duc in altum). Hãy ra khỏi là chấp nhận tất cả những sóng gió, bão táp và hiểm nguy. Sự trừ dục, đe dọa và khờ ngớ, bất từ đậy của chính quyền cộng sản hiện nay sẽ không còn là nỗi sợ của mọi người dân nếu biết chấp nhận tinh thần: Hãy ra khỏi.

Và tiêu biểu cho tinh thần Hãy ra khỏi, giáo hội Ba Lan đã sinh ra 3 người con thân yêu của họ và nay cả ba nhân vật Ba Lan này đều được coi như là những bậc thánh nhân.

Bài học Ba Lan (I)

Tác Giả: Nguyễn Văn Lộc (DCVonline)

Thứ Bảy, 03 Tháng 7 Năm 2010 08:41

Phận chúng ta bẻng lòng với những gì mà chúng ta có được.

Trên vùng ra khỏi nhìn bẻng những con số thì hiện nay Ba Lan chiếm 26% đối tượng sinh của toàn Âu Châu với 7131 triệu sinh. Ba Lan trở thành nước “xuất cảng” lĩnh vực các nước Âu Châu và Bắc Mỹ.

Nhiệm vụ và trên vùng của Ba Lan phải chăng cũng là nhiệm vụ của giáo hội Việt Nam mà hiện nay còn gặp rất nhiều khó khăn? Tôi cũng không thể nghĩ được giáo hội sau bước màn tre miên Bắc nay trở thành nhiệm vụ “kích cầu” trong nhiệm vụ phạm vi nhân dân số giáo hội gia tăng ngoài số mong đợi của mọi người, hoặc đóng tích cực trong các phong trào phạm kháng, được biết là giới sinh viên tại một số địa phương.

Chúng ta đặt rất nhiều hy vọng vào họ.

Chợ hàng, tín hiệu giáo phận Vinh trước 1954 là 219.000 người nay con số lên đến 500.000 người. (Theo thống kê của World Bank, World Development Indicators – cập nhật lần chót June 15, 2010, dân số Việt Nam năm 1960 khoảng 35 triệu và đến năm 2008 đã trên 86 triệu người - DCVOnline). Tổng số sinh viên địa phương Vinh là một trong những tổng hợp hoạt động hằng say và hiệu quả đáng kể.

Phận giáo hội Thiên Chúa giáo Việt Nam nói chung muốn ra khỏi không thể không học bài học Ba Lan.

Hai công dân Ba Lan và Giáo hoàng John Paul II

- Thông điệp thể hiện hai không kém quan trọng là giáo hội Ba Lan để lại cho thế hệ mới giáo hội dù có căn tính và gốc rễ, có một lịch sử truyềnthống, có tinh thần đoàn kết đấu tranh vì vang và không tránh khỏi vết nhơ để cho công sự xâm nhập và lũng đoạn.

Bài học đó đặt giá và tài cho giáo hội Ba Lan.

Bẻng chợ là tân giám mục Warszawa bắt đầu cáo buộc công tác với chế độ công nhân hàng chục năm liền. Cùng thời ông đã thú nhận, “Số phận tôi đã có dính líu. Tôi đã gây ra thiệt hại lớn cho giáo hội và tôi đã làm gây hại lớn cho nhân dân trong những ngày gần đây trước mặt công sự truyềnthông khi tôi phạm những sai lầm công tác này.”

Đến lượt linh mục Michał Czajkowski, một linh mục nổi tiếng Ba Lan đã thú nhận làm nhân viên tình báo, sẵn tin tức của những người bất đồng chính kiến và hàng giáo sĩ để báo cho công quan mật vụ. Trên hàng nhân dân, ông còn là phạm tá của Giáo hoàng John Paul II khi ông còn ở Ba Lan.

Sự cải thiện bẻng để mảnh khỏe của công sự là một lợi ích giác cho bất cứ ai và cho bất cứ giáo hội nào. Và ngay tại Vatican, linh mục Konrad Hejmo, người cộng đồng trung tâm hành hương Roma, hàng ngày dẫn nhiều phái đoàn đến triều yết giáo hoàng cũng hoạt động cho công

số n.

Nhưng gì đã xảy ra ở Ba Lan, người viết bài này cảm thấy lo ngại nhất về mặt báo giáo hội Việt Nam đang trót chân vào vết xe đổ của giáo hội bên.

Đi vào thông điệp thần học

Nhìn vào giáo hội Ba Lan và những gì đang xảy ra ở đó từ 1980, không khỏi mong muốn và so sánh với giáo hội Việt Nam và tình hình bao giờ Việt Nam có được những con người kiên quyết như vậy?

Ngày 6-6-2010 vừa qua, hàng trăm ngàn người tập họp trên đất Ba Lan để vào Warsaw để tham dự lễ phong chân phước cho linh mục Jerzy Popieluszko.

Việc phong chân phước từ đó này là bằng chứng gián tiếp Vatican thừa nhận tính cách chính nghĩa và sự dấn thân như một cuộc của giáo hội Thiên Chúa giáo trong việc chứng tỏ chính quyền công sự qua linh mục Jerzy Popieluszko.

Thông điệp kỳ vọng là được hàng giáo phẩm Thiên Chúa giáo Việt Nam ghi nhận và là dấu hiệu của hy vọng rằng chính nghĩa sẽ thắng.

Vào thời điểm tranh đấu sự công còn với chính quyền công sự, Jerzy Popieluszko trở thành nhân số 1 của chế độ công sự Ba Lan. Nhưng ông lại là linh hồn của cuộc nổi dậy của dân chúng chứng tỏ lòng căm ghét chế độ tài công sự. Ông đã bị cảnh sát mật vào Ba Lan (SB) tra tấn đến chết và bị vứt xuống sông Vistula vào năm 1984.

Lãnh tụ công đoàn Đoàn Kt Lech Walesa khi được tin về việc thẩm sát đã nói, “Điêu tước hình ảnh đã đến.”

Nay ông trở thành người anh hùng của dân tộc Ba Lan, người được yêu mến và kính trọng. Quả là cái chết của ông không phải là điếu vô ích.

Ý nghĩa lớn lao qua cái chết của ông là việc dấy lên một nước Ba Lan và điếu gì đang diễn ra trong tim những người Ba Lan, nếu không phải là sự phản kích, sự choáng ngợp của giới trí thức cái chết bị phản đó.

Qua bài học cái chết đó, hàng vạn người đã cảm thấy. Cũng qua cái chết đó, hàng ngàn thanh niên Ba Lan gia nhập các chứng viện.

Một tu sinh khi được hỏi là tại sao lại đi tu? Người tu sinh trả lời không do đức bởi vì chúng tôi có những tầm nhìn như John Paul II.

Đúng thời người dân Ba Lan nói không với chế độ độc quyền và làm tan biến những nỗi sợ hãi trước đây. Họ tìm lại được lòng tin trước của chính mình và dám đứng thẳng, thách thức lại chính quyền công sự.

Nhìn lại dân tộc mình, người Việt thấy rõ ràng là người công nhân Việt Nam đã thành công không nhỏ trong việc đánh mất lòng tin trên người công nhân Việt Nam.

Đánh mất lòng tin trên người là để người nghĩ rằng, trên nên nhất sự. Chúng ta đã từng để người nghe những lời thú "hèn" của một số nhà văn, nhà báo, trí thức Việt Nam. Chúng tôi cũng mong muốn một ngày không xa, có những lãnh đạo Thiên Chúa giáo cũng tin mình đã hèn.

Như cái tôi đi tìm linh mục Jerzy Popieluszko bắt đầu có ngày 19 tháng 10, 1984. Công nhân Ba Lan cứu người cho ông và chết đi tin đi. Agnieszka Holland sau này đã dựng thành phim nhan đề "To Kill a Priest" ghi lại những giây phút cuối cùng của vị linh mục-tên đó.

Prêtre-Martyr. Linh mục-tên đó. Đó là biểu tượng chính xác nhất về Jerzy Popieluszko Sau khi tin đi cho biết ông bắt tra tấn và chết trôi sông, Piotr Moszynski viết cho đài Rfi mô tả cái chết của ông hàng 400.000 người Thiên Chúa giáo Ba Lan (chiếm 90% dân số) đã lũ lượt về giáo đường Stanisław tiễn đưa ông.

Chỉ có tiếng khóc và tâm tình như thế này.

Người Việt cũng mong muốn một cách ích kỷ có một linh mục Việt Nam như thế.

Chúng ta thử dám so sánh xem, linh mục nào ở Việt Nam đi theo đường của chân chúa con người thánh thiện và anh hùng này? Các linh mục, tu sĩ Việt Nam cảm nghĩ gì về vai trò linh mục của mình khi so sánh với vị linh mục Ba Lan? Điếu gì có thể so sánh và điếu gì có thể học hỏi được từ con người thánh thiện đó? Tại sao cũng trong những hoàn cảnh như thế này lại không thấy sinh ra được những con người bắt đầu và tiêu biểu cho Việt Nam?

Ba Lan với 90% dân số theo Thiên Chúa giáo đã trở thành tiêu biểu cho sự thăng trầm nhất ý chí trong đấu tranh và hành động. Và người giáo hữu Ba Lan chỉ có một con đường chọn lựa duy nhất là đi theo giáo huấn (chết công nhân) hay theo pháp.

Với 7% dân số Việt Nam theo đạo, chúng ta đã chọn con đường nào? Hàng giáo phẩm đã chọn con đường nào?

Hãy chọn con đường mà nhiều người Ba Lan đã hô to kêu gọi xác định thể cách tôn giáo của mình, Chúng tôi muốn có Chúa.

Một kêu gọi với một thể, những điều ý nghĩa. Sự chọn lựa đã công khai và rõ ràng.

Kể từ ngày này, cùng với vai trò của Giáo hoàng John Paul II, hai người Ba Lan theo Thiên Chúa giáo đã lên tiếng nhân danh những người không có tiếng nói hay không có quyền lên tiếng. Và rồi dân chúng Ba Lan đã chiến thắng và Chúa của người Ba Lan đã hỏi phước lại được bắt đầu của Ba Lan.

Đó là một con người.

Từ đó, một công nhân Ba Lan không còn là quê hương của người công nhân nữa.

Trích sß lß c cuß n sách cß a Carl Bernstein và Marco Politi nhan đề His Holiness John Paul II and the Hidden history of our time. (“Đß c Giáo Hoàng John Paul II và lß ch sß bß che đßy trong thßi đßi chúng ta”, nhà xußt bßn Công An nhân dân, dßch giß Nguyễn Bá Long- Trần Quý Thßng.)

Cuß n sách này chính thß c đß c dßch ra tißng Vißt vào năm 2002. Tôi gßi đây là mßt món quà mà nhà nß c cßng sßn tßng cho Thiên Chúa giáo. Xin mßi ngßi trong nß c tìm đßc. Giá có 80.000 đßng, bßng hai tô phß đßc bißt.

Và mßi tu sinh Vißt Nam nên đßc sách này và cßn đßa tài lißu này nßm trong chßng trình Tu Đßc hßc.

Phßi đßc, phßi thßo lußn, chia sß, chiêm nghißm (méditaitons) đß noi gßng may ra mai sau trß thành nhßng mßc tßt, mßt linh mßc tßt. Đã có bao nhiêu linh mßc Vißt Nam hßc đß c tình thßn phßc vß và hy sinh cß a mßt Carolus Josephus Wojtyla khi còn là linh mßc?

Tình cßnh ngßi Ba Lan trên nhißu mßt nhß đßi sßng vßt chßt, tình thßn, chính trß, xã hßi nhßt là mßt tôn giáo gßi nhß mßt phßn xã hßi Vißt Nam.

Vì thß, không lß gì khi Lm Tarnowsky Wiktor Skworc, chß tßch ßy ban Truyßn giáo cß a Hßi đßng giám mßc Ba Lan đã đßa ra nhßn xét, “Tình hình cß a giáo hßi tßi Vißt Nam rßt gißng vßi tình hình giáo hßi Ba Lan chúng ta trong hai thßp niên 1960 và 70 – Đáng tißc là giß đây chúng ta thßy nhßng gì đã đißn ra ß Ba Lan lßi đß c tái đißn tßi Vißt Nam.”

Bài học cho giáo hßi Ba Lan cũng là bài học cho giáo hßi Vißt Nam.

Ngßi ta tß hßi hàng giáo phßm Vißt Nam đã phßn ßng ra sao vß vß tòa Khâm sß, vß Thái Hà, vß Đßng Chißm, vß Tam tòa, vß tßng giám mßc Kißt?

Chß có sß im lßng và bßt đßng trß lßi.

Ngßi dân có mßt thßy sß im lßng đó là bißu hißn cß a bßnh lißt kháng phßn ßng thßn kinh hß, bßnh tê lißt trí nßng bßng nhßng bào chß a khó nghe và chßng tai. Nhßng bào chß a trong khung cßnh mßt giáo hßi giß hình, chßt hßp, thißn cßn và tham ô.

Đó là ba cái yßu đßu i (faiblesse) nói chung cß a hàng giáo phßm tß linh mßc đßn giám mßc. Yßu đßu i mà không ý thß c đß c.

Cái hình ßnh vß mßt giáo hßi tßt đßp, đßo hßnh không còn nßa.

Cái image là quan trßng lßm. Hißn nay Hßi đßng giám mßc, các chßc sßc trong giáo hßi đã làm mßt cái image ßy?

Hßy lßy mßt vài sß kißn xßy ra gßn đây đß đßn chßng.

Nhß mßi đây, ngßi ta so sánh ba cái scandal là Tiger Woods, Toyota và giáo hoàng. Mßc đßu ß nhßng lãnh vßc khác nhau, nhßng vßn đß khác nhau, nhßng có chung mßt mßu sß, mßt câu trß lßi: sß chßm trß trong nhßng lßi thú nhßn lßi và xin tha thß. Tiger Woods đã làm thißt hßi 12

tđô la cho các hãng Nike, Gatorade, Gillette và nhiều hãng khác, Toyota thì tđô i 5 tđô la đđ bđ i thđ đng. Giáo hđ i tđ n 3 tđô la trang trđ i cho các nđ n nhđn và các chi phí tòa án. Nhđ ng Tiger Woods và Toyota khôi phđ c đđ i đđ đ c hình đ nh cũ.

Phđ n vđ giáo hoàng hiđ n nay, hình đ nh mđ t John Paul II ngày nào không còn nđ a .

Hình đ nh giáo hđ i Viđ t Nam bây giđ cũng đ mđ c đđ thđ p nhđ t mà không ai đđ đ ng đđ đ c hđ t hđ u quđ . Nhđ ng ai còn chút quan tâm và lo đđ ng cho hình đ nh giáo hđ i không khđ i đau lòng khi thđ y sđ bđ t trung cđ a mđ t sđ phđ m trđ t giáo hđ i.

Nó sđ trđ thành mđ t hđ sđ đđn cđ a giáo hđ i Viđ t Nam mà mđ t ngày nào đó không che đđ u mđi đđ đ c.

Nhđ ng con chiên đđ c đđ y không phđ i là nhđ ng giáo dân mà là nhđ ng mđ c tđ có nhiđ m vđ hđ đ ng đđ n bđ y chiên.

Nó trái ngđ đ c vđ i nhđ ng đđđ u mà hđ ng y Phđ m Minh Mđ n Mđ n gián tiđ p kđ t đđ i tín hđ u trong câu nói úp mđ sau:

“Vđ đđ nh luđ t nhđn cách làm ngđ đđ i đđ đ c cđ u thành bđ i ba yđ u tđ : mđ t là di truyđ n, hai là môi trđ đ ng (gia đđnh, hđ c đđ đ ng, cđ ng đđ ng xã hđ i, giáo hđ i), ba là ý thđ c và ý chí tđ do cđ a mđ i ngđ đđ i. Thđ theo đđ nh luđ t này, khi cđ ng đoàn tín hđ u lâm tình trđ ng thiđ u ít nhiđ u sđ nhđ t trí và sđ hđ p nhđ t, khi mđ t sđ tín hđ u đđ thđi đđ i lđi cuđ n, đđ lòng đđ o phai mđ đđ n, các mđ c tđ đđ u có phđ n trách nhiđ m. Và trách nhiđ m đđ đây là giáo đđ c, huđ n luyđ n, trđ đđ c cho mđ i tín hđ u luôn chung sđ c đđ y đđ i Chúa làm nđ n, làm trđ cđ t đđ xây đđ p gia cđ nhđ ng ngôi nhà gia đđnh và cđ ng đoàn, giáo hđ i và xã hđ i ngày càng thêm vđ đ ng bđ n.”

(Trích thđ Ngày 9-6-2010. Gioan B. Phđ m Minh Mđ n.)

(Còn tiđ p)